

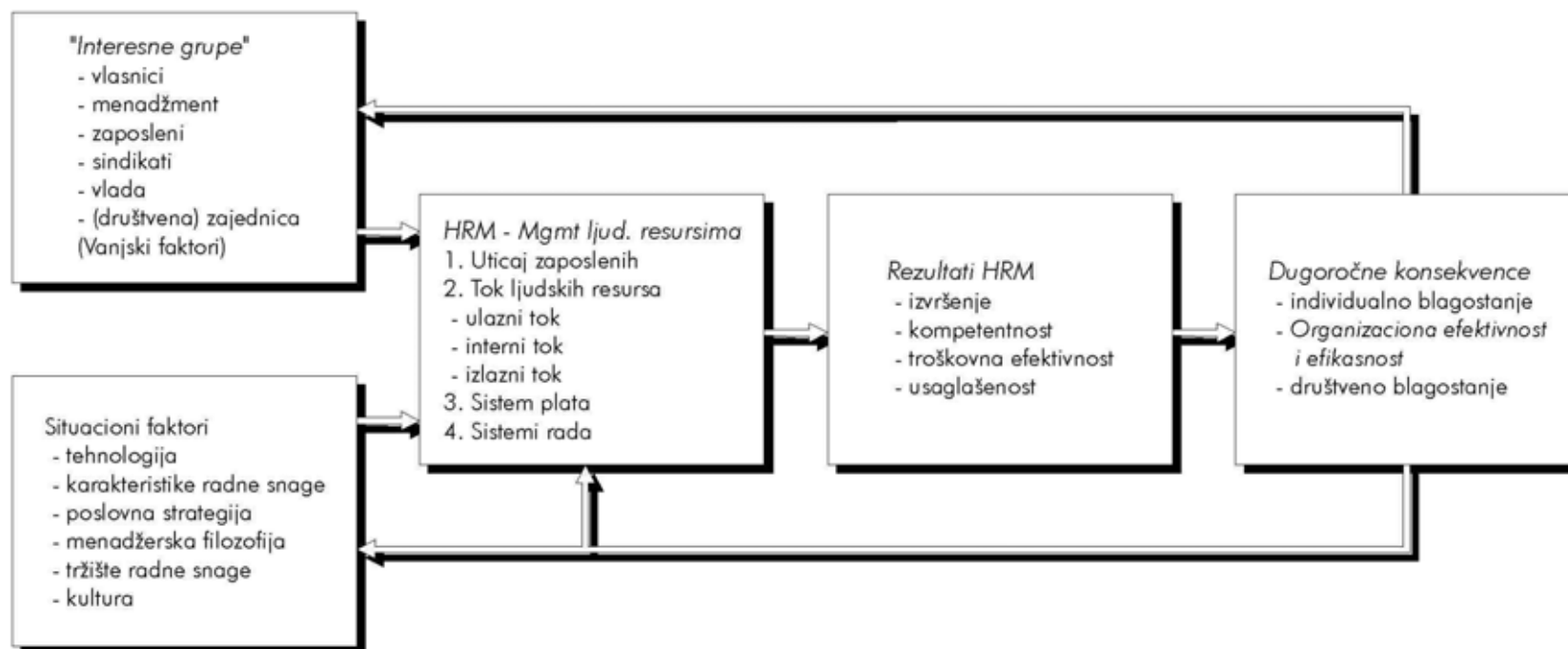
1.2. Rekrutovanje i selekcija kandidata (Ulazni tok)

Federalno ministarstvo zdravlja

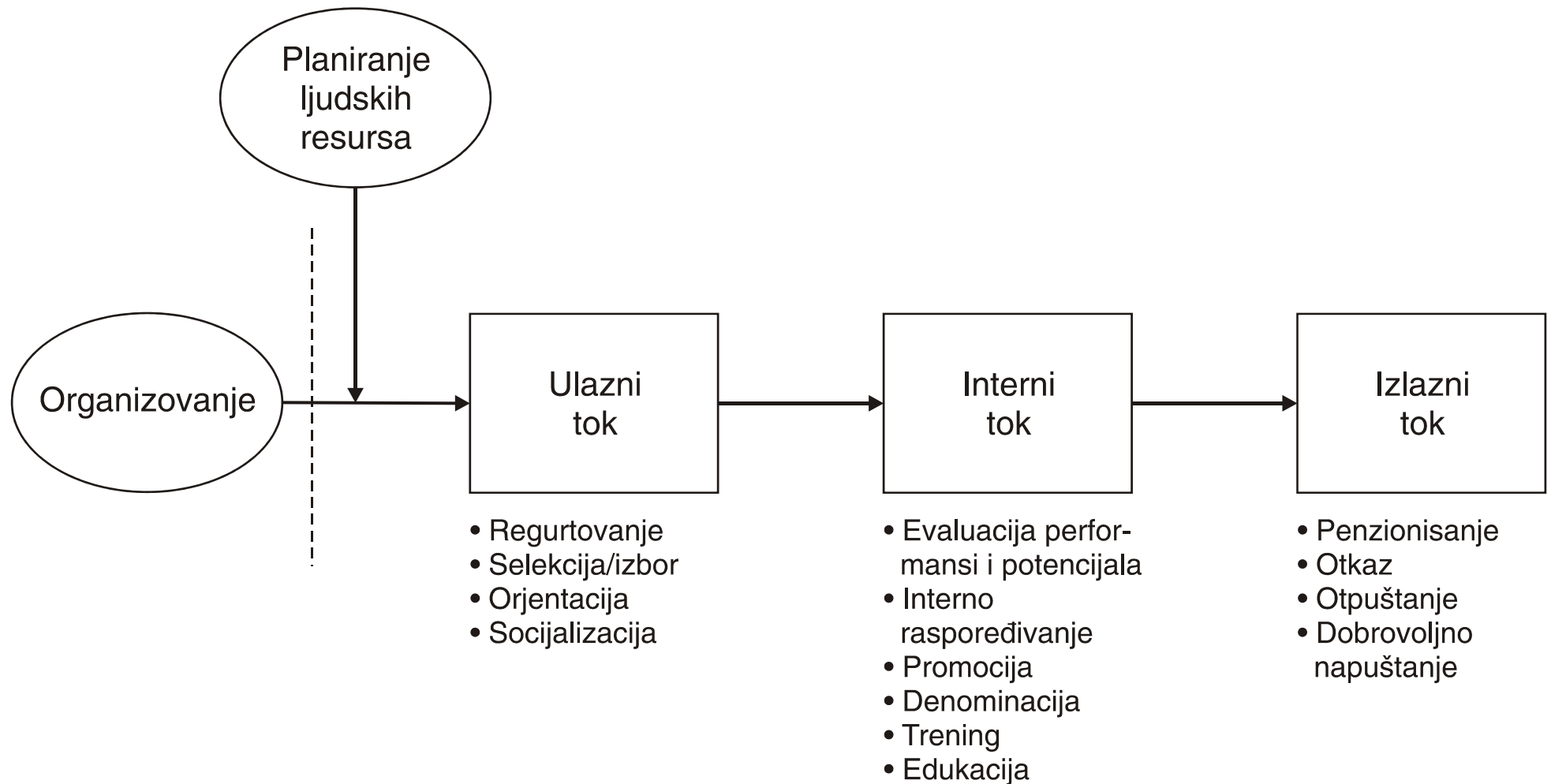
Kontinuirana profesionalna edukacija iz zdravstvenog
menadžmenta

Srednji nivo SHCE 2 (Upravljanje ljudskim resursima)

Koncept menadžmenta ljudskim resursima (HRM) - Harvardski model

Tok ljudskih resursa

Pojam regrutovanja

Aktivnosti ulaznog toka:

- regrutovanje
  - selekcija i izbor
  - orijentacija
  - socijalizacija
-
- Rekrutovanje i izbor – selekcija su dva međusobno povezana zadatka, odnosno faze ulaznog toka
  - Dok se u fazi regrutovanja treba odlučiti kako i gdje treba pribaviti potrebnog saradnika, kod faze selekcije na prvom mjestu je identifikacija pravih potencijala

Marketing ljudskih resursa (Privlačenje najboljih)

- Sve aktivnosti preduzeća koje povećavaju njegovu atraktivnost kao poslodavca za vlastite i potencijalne saradnike

Interni i eksterni HR marketing:

- Eksterni marketing - usmjeren na prijavljivanje i izbor ljudi izvan preduzeća
- Interni marketing – motivacija i lojalnost saradnika

Svrha i cilj regrutovanja

- Privući kvalifikovanu grupu kandidata izvan organizacije za određeno, nepopunjeno radno mjesto i to u takvom broju koji će organizaciji omogućiti izbor najboljeg
- Rekrutovanje je dvosmjernan proces, gdje određena očekivanja ima ne samo organizacija nego i potencijalni kandidati
- Zakonska regulacija (obaveznost konkursa, najniža starosna granica, jednaki uslovi zapošljavanja, tj. zabranjuje se diskriminacija prilikom zapošljavanja zasnovana na rasi, polu, religiji, starosti ili nacionalnom porijeklu)

Značaj regrutovanja osoblja

- Ključno pitanje uspješnog upravljanja preduzećem jeste kako naći najbolje saradnike i kako ih zadržati.
- Ne radi se više o tome da se nađu dobri saradnici, nego da se nađu najbolji.
- Od kvalitetnog obavljanja aktivnosti regrutovanja zavise i sve druge aktivnosti, tj. kvalitet obavljanja poslova i postizanje ciljeva.
- Rastući troškovi regrutovanja
- Broj prijavljenih kandidata zavisi od situacije na tržištu rada i atraktivnosti rpeduzeća.

Formulisanje strategije regrutovanja

- Prije samog otpočinjanja aktivnosti pribavljanja potrebno je definirati politike ljudskih resursa i strategije zapošljavanje.
- Formulisanjem strategije pribavljanja se određuje:
  - * Kakve ljude želi organizacija?
  - * Ključne osobine (vrijednosti) kandidata: inicijativa, kreativnost, komunikacijske vještine, analitičke vještine, fleksibilnost
  - * Da li će ih tražiti unutar ili izvan organizacije?
  - * Da li ljude prilagođavati poslu ili posao ljudima?
  - * Da li je naglasak na razvojnim potencijalima?
  - * Preferira li individualiste ili timske igrače?
  - * Trebaju li specijalisti ili generalisti?
  - * Koliko je spremna ulagati u osiguranje potrebnih ljudi?
  - * Koje instrumente i kriterije koristiti pri selekciji?

Izvori regrutovanja (1)

- Temeljno posmatrano postoje dva različita puta pribavljanja osoblja: interni u okviru preduzeća ili eksterni na tržištu rada
- Interno tržište rada nudi potencijalne kandidate već prema ciljnoj grupi u pogonima preduzeća, u drugim pogonima preduzeća ili takođe u ukupnom preduzeću odnosno koncernu
- Na eksternom tržištu rada mogu se naći grupe onih koji traže posao, onih koji tek počinju sa karijerom, oni koji žele promijeniti posao i motivirani su za promjenu

Izvori regrutovanja (2)

UNUTRAŠNJI IZVORI	
PREDNOSTI	NEDOSTACI
- Bolje poznavanje prednosti i nedostataka kandidata - Kandidat bolje poznaje organizaciju - Pozitivno djeluje na moral i motivaciju zaposlenih - Otvara prostor za promociju - Jača percepciju o brizi organizacije o dobrim radnicima - Koristi dosadašnja ulaganja u ljudske resurse brže i jeftinije	- Ljudi mogu biti promovirani do pozicije na kojoj ne mogu dobro obavljati posao (razine sposobnosti) - Unutarnje borbe i sukobi mogu negativno djelovati na moral - Može voditi gušenju novih ideja i inovacija - Može učvršćivati ustaljeni način djelovanja te time i usporavati pa i spriječiti promjene
VANJSKI IZVORI	
PREDNOSTI	NEDOSTACI
- Mnogo je veći «pool» talenata - Unose se nove ideje u organizaciju - Omogućava promjene - Smanjuje unutarnje napetosti, rivalitet i sukobe - Često omogućuje promjenu unutarnjih odnosa, načina mišljenja i poslovanja	- Privlačenje, kontaktiranje i evaluiranje novih djelatnika mnogo je teže i skuplje - Duže je vrijeme prilagodbe i orijentacije - Može izazvati nezadovoljstvo i moralne probleme među onim zaposlenim koji se osjećaju kvalificiranima za taj posao - Uvijek postoji opasnost da se izbor pokaže pogrešnim

Izvori regrutovanja (3)

Interni izvori regrutovanja

- Interni izvori regrutovanja odnose se na dio tržišta rada, koje se nalazi u okviru preduzeća.
- Tri su načina regrutovanja kandidata iz internih izvora:
  - Oglašavanje,
  - preporuke neposrednih menadžera i informacije i
  - prijedlozi odjela ljudskih resursa
- Često se kao glavni izvori posmatraju premještanje i interno oglašavanje

Primjer:

U Siemens Medical Solutions iz Nuernberga, koji se bavi razvojem i proizvodnjom medicinske opreme, slobodna radna mjesta se u načelu popunjavaju interno. Kao razlog se navodi činjenica da se razvoju osoblja u Siemensu poklanja izuzetna pažnja. Pored toga, ekonomski posmatrano je jeftiniji način pošto se poznaju svi kandidati i posmatraju se sva područja u Siemensu.

Oglašava se preko intraneta i na oglasnim pločama, kod rukovodilaca, te se oglas dodatno stavlja na internacionalnu Siemens online berzu poslova.

Eksterni izvori regrutovanja se koriste ukoliko nije moguće interno naći odgovarajuću osobu. U ovom slučaju Siemens profitira od svog imidža dobrog poslodavca. Preferira se uspostavljanje kontakata putem oglasa i online medija i metode školskog marketinga. Rijetko se oglasi stavljaju u printane medije. Ne koristi se lizing osoblja, pošto su pretežno potrebni stručni kadrovi.

Eksterni izvori regrutovanja

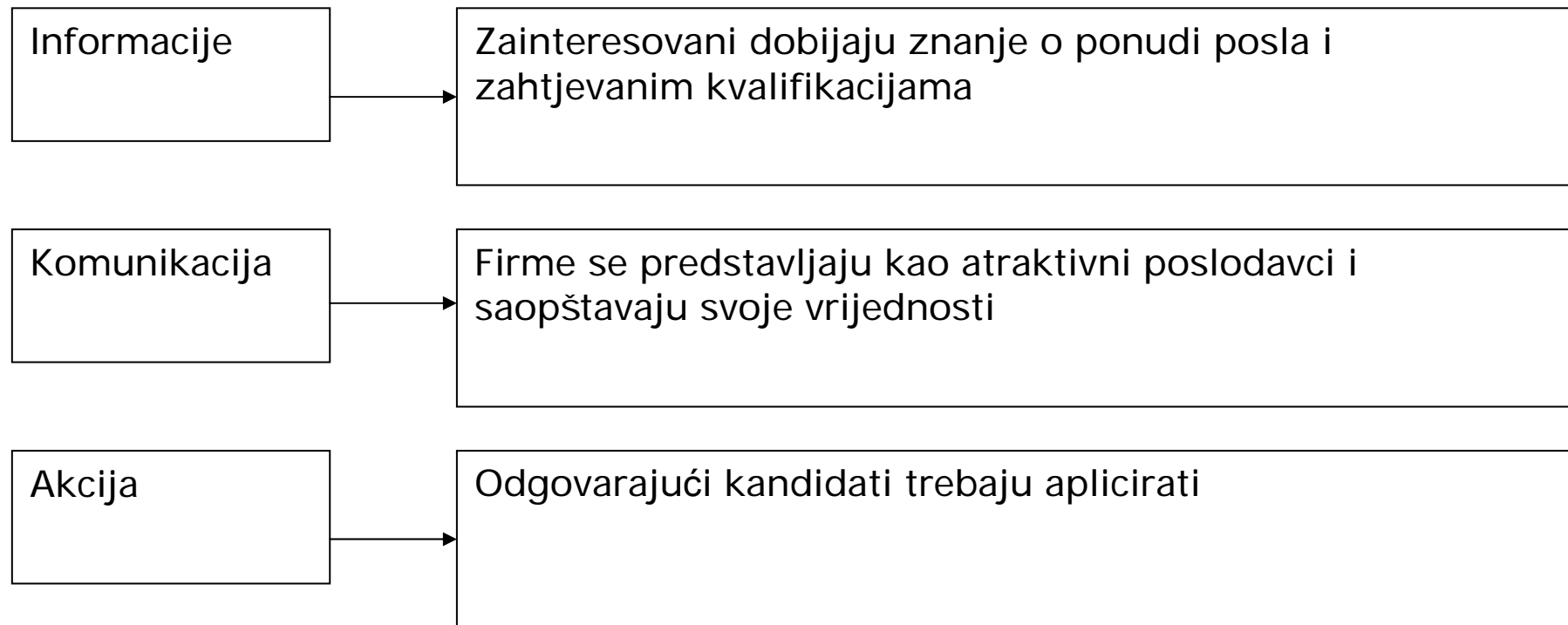
Koje eksterne puteve pribavljanja će izabrati zavisi od više kriterija, posebno od:

- situacije na tržištu rada
- značaja radnog mjesta koje treba popuniti
- kvalifikacije radne snage koja se treba pribaviti
- Oglašavanje (mediji oglašavanja), direktna pošta, neposredne prijave i preporuke zaposlenih, agencije za zapošljavanje (državne i privatne), lovci na talente, agencije za privremenu pomoć, obrazovne institucije, ostali izvori (stručna praksa, stručni skupovi, konferencije i dr.) i savremene metode i izvori (kompjuterizovani registri kandidata, internet

Oglašavanje

Oglašavanje:

- ❖ standardni, formalan način pribavljanja, koji ima za cilj da zainteresuje što je moguće veći broj potencijalnih kandidata za konkretno radno mjesto

Sadržaj oglasa

Oglasom za posao pruža se mogućnost da se podaci o preduzeću i specifični podaci o radnom mjestu približe širokoj ciljnoj grupi.

- Temeljne informacije:
  - * Preduzeće – grana, veličina, lokacija
  - * Pozicija – opis zadatka, kompetentnosti, mogućnosti razvoja
  - * Zahtjevi prema poziciji – profil izvršitelja posla, kompetentnosti
  - * Ponuda– trajanje ugovora, radno vrijeme
  - * Modaliteti oglasa – rok prijave, dokumentacija, povjerljivost

Izbor medija oglašavanja

Uspjeh aktivnosti regrutovanja zavisi ne samo od sadržaja oglasa nego i od izbora pravog medija oglašavanja.

Mogu se koristiti slijedeći mediji oglašavanja:

- dnevne novine,
- specijalizirani stručni časopisi,
- direktna pošta,
- radio i televizija,
- posebni oglasi, kao i
- posebni promotivni materijali i programi

Agencije za zapošljavanje (1)

- Agencije za zapošljavanje predstavljaju standardni metod formalnog regrutovanja kandidata, koje imaju za cilj povezivanje ponude i potražnje na tržištu rada (državne i privatne)
- Državne agencije za zapošljavanje:
  - profesionalna orijentacija nezaposlenih osoba
  - prekvalifikacija nezaposlenih osoba,
  - profesionalna orijentacija omladine,
  - praćenje stanja nezaposlenosti i
  - informisanje javnosti putem biltena

Agencije za zapošljavanje (2)

- Privatne agencije za zapošljavanje
- Direktna potraga se isplati uvijek ne samo kod pozicija koje je veoma teško popuniti u području vođenja, nego i u profesionalnom području za različite specijaliste
- Headhunting agencije
- Prilično skup oblik traženja, kreće se oko 1/3 godišnjih primanja mjesta koje treba popuniti.
- Koriste se pri regrutovanju visokokvalifikovanih stručnjaka i rukovodilaca.

Direktno obraćanje (Aktivno regrutovanje)

- Može se posmatrati iz dva ugla: preduzeća i potencijalnih kandidata
- Iz ugla preduzeća, radi se o neposrednom pismenom obraćanju zaposlenim stručnjacima i menadžerima
- Posmatrano iz ugla potencijalnih kandidata, direktno obraćanje se ogleda u dostavljanju biografije i dopisa preduzeću s namjerom zasnivanja radnog odnosa. Za kompaniju ovo predstavlja jeftin način osiguranja kandidata za radno mjesto, te dobar način da se kreira baza potencijalnih kandidata koji se mogu pozvati u slučaju potrebe

Oglašavanje na fakultetima

Oglašavanje na fakultetima:

- tzv. College Recruiting
- moguće je organizovati određena takmičenja za najbolje radove, projekte, ideje
- preduzeća se fokusiraju posebno na fakultete koji imaju jaku reputaciju u područjima za kojima imaju ključne potrebe
- Nedostaci: visoka fluktuacija, koja prema nekim istraživanjima iznosi 50% unutar 5 godina

Savremene metode regrutovanja

HRM treba sve snažnije da koristi elektronsku podršku u procesu regrutovanja osoblja, što se označava pojmom eCruiting

Najpoznatije mogućnosti da se regrutiraju saradnici preko interneta su:

- vlastita HR homepage
- berza poslova
- virtuelni sajmovi regrutovanja
- on-line igre regrutovanja
- newsgroups

Sajmovi virtualne regrutacije

- Sajmovi virtualne regrutacije - posjeta virtualnom interaktivnom 3-D sajmu na internetu nije vezana za jedno mjesto i vremenski je fleksibilna
- Kandidati i preduzeće mogu preko chat-a stupiti u direktni kontakt
- Preduzeća se mogu na različite načine prezentovati na svojim štandovima.
- U redovnim razmacima postoje dani kada su štandovi popunjeni

On-line igre regrutovanja

- Omogućava aktivno obraćanje aplikantima, potencijalnim kandidatima.
- On line regrutovanja - Igrač rješava različite zadatke u više simulacija
- Različite simulacije odslikavaju područja zadataka neke kompanije
- Učešće u igri ne mora voditi do intervjua za kandidatom

Newsgroups

- Newsgroup - Služe u prvom redu za razmjenu informacija u grupama
- Temeljna ideja nalikuje tabli, na kojoj se mogu određene informacije čitati ili pisati
- Obzirom na ogroman broj oglasa i na njihov isti izgled, postoji opasnost da se pojedinačni oglas previdi (ne primjeti)

Lizing osoblja (1)

- Lizing osoblja - način eksternog pribavljanja ljudskih resursa, koje preduzeće treba kraći vremenski period
- Posebno se primjenjuje kod angažovanja administrativnog osoblja, ali i za određene kategorije saradnika u proizvodnji: monter, stručni radnici, tehnička stručna snaga

Firma za lizing osoblja:

- zaključuje sa posloprimcem vremenski neograničen, pismeni ugovor o uslugama
- isplaćuje saradniku prema vremenu neto platu
- vodi podatke o zaposlenima, plaća poreze i druga socijalna davanja
- ima potpuno pravo raspoređivanja saradnika prema vremenu
- zaključuje sa preduzećima koja traže saradnike ugovor o angažovanju zaposlenih

Lizing osoblja (2)

Firma koja traži (posuđuje) saradnike:

- zaključuje sa lizing firmom ugovor o preuzimanju saradnika
- daje upute za rad samo zaposlenima na radnom mjestu
- može u okviru prva četiri sata nakon preuzimanja saradnika odbiti istog saradnika bez obaveze plaćanja računa
- **Prednosti:** fleksibilno zapošljavanje, izbjegavanje nepotrebnih troškova, jednostavan postupak otpuštanja odnosno zamjene osoblja
- **Nedostaci:** visoka cijena, pogodna metoda samo za određene poslove, radnici nisu povezani sa preduzećem (dijelom manje produktivni, teško se postiže grupni rad)

Selekcija kandidata

Prof. dr. Zijada Rahimić

Pojam i značaj selekcije (1)

„U suštini ne postoje loši saradnici, nego postoje samo pogrešno postavljeni.“

Sprenger, Autor knjige „Mythos Motivation“

- Postupak kojim se primjenom unaprijed utvrđenih i standardiziranih metoda i tehnika za određeni posao izabiru kandidati oni koji najbolje udovoljavaju njegovim zahtjevima
- Seleksijske odluke utiču na buduće troškove i dobiti organizacije
- Selekcija se treba posmatrati kao proces (obostranog) donošenja odluke o zaposlenju, pri kojem se trebaju usaglasiti očekivanja preduzeća sa očekivanjima zaposlenih

Model kompetentnosti

Slika 7.1: Model kompetentnosti prema Huelshoff-u

Definisanje tzv. idealnog profila

- Određene kompetentnosti je teško odrediti i saopštiti. Postavlja se pitanje:
- Treba li tražena osoba posjedovati kombinaciju sposobnosti ili jedno dobro logično razmišljanje?
- Mora li biti izdržljiva, eventualno fleksibilna i jaka da nametne svoju volju, svoje ideje?
- Da li je samostalnost i inicijativa tražena kod osoba «samostalnih igrača» ili prija kod timski orijentiranih osoba?
- U kojem obimu se traže sve ove karakteristike?

Definisanje ličnih kompetentnosti

Posebna pažnja treba biti upućena definiciji ličnih kompetentnosti specifičnih za određeno radno mjesto. Stoga se kandidat treba pitati:

- Mogu li se identificirati sa filozofijom ovog preduzeća (vrijednosti)?
- Mogu li od istaknutih ličnosti preduzeća, kao i od mog budućeg pretpostavljenog saznati orijentaciju, razvoj u budućnosti, akceptiranje moje predstave vrijednosti?
- Da li ponuđeno radno mjesto odgovara mojim očekivanjima? Mogu li rezultate moje aktivnosti pozitivno ocijeniti?
- Dozvoljavaju li mi nove radne situacije i predstava mog budućeg šefa da realiziram moja očekivanja?

Postupak selekcije

Postupak selekcije i izbora se odvija kroz određeni red koraka:

- ❖ pregled prijava
- ❖ preliminarni intervjui
- ❖ testiranje
- ❖ dijagnostički intervjui
- ❖ provjera referenci
- ❖ ponuda posla i liječnička provjera

Prilikom selekcije i izbora ne moraju se primijeniti svi navedeni koraci
Izbor zavisi od vrste radnog mjesta ali i od bazičnog sistema vrijednosti u
organizaciji

Koraci selekcije kao i kriteriji izbora moraju biti unaprijed određeni
Obično su kriteriji izbora vezani za sadašnje zahtjeve posla a ponekad
uzimaju u obzir i buduće zahtjeve posla

Najvažnije kategorije zahtjeva

- Različite kategorije zahtjeva zahtjevaju različite instrumente izbora

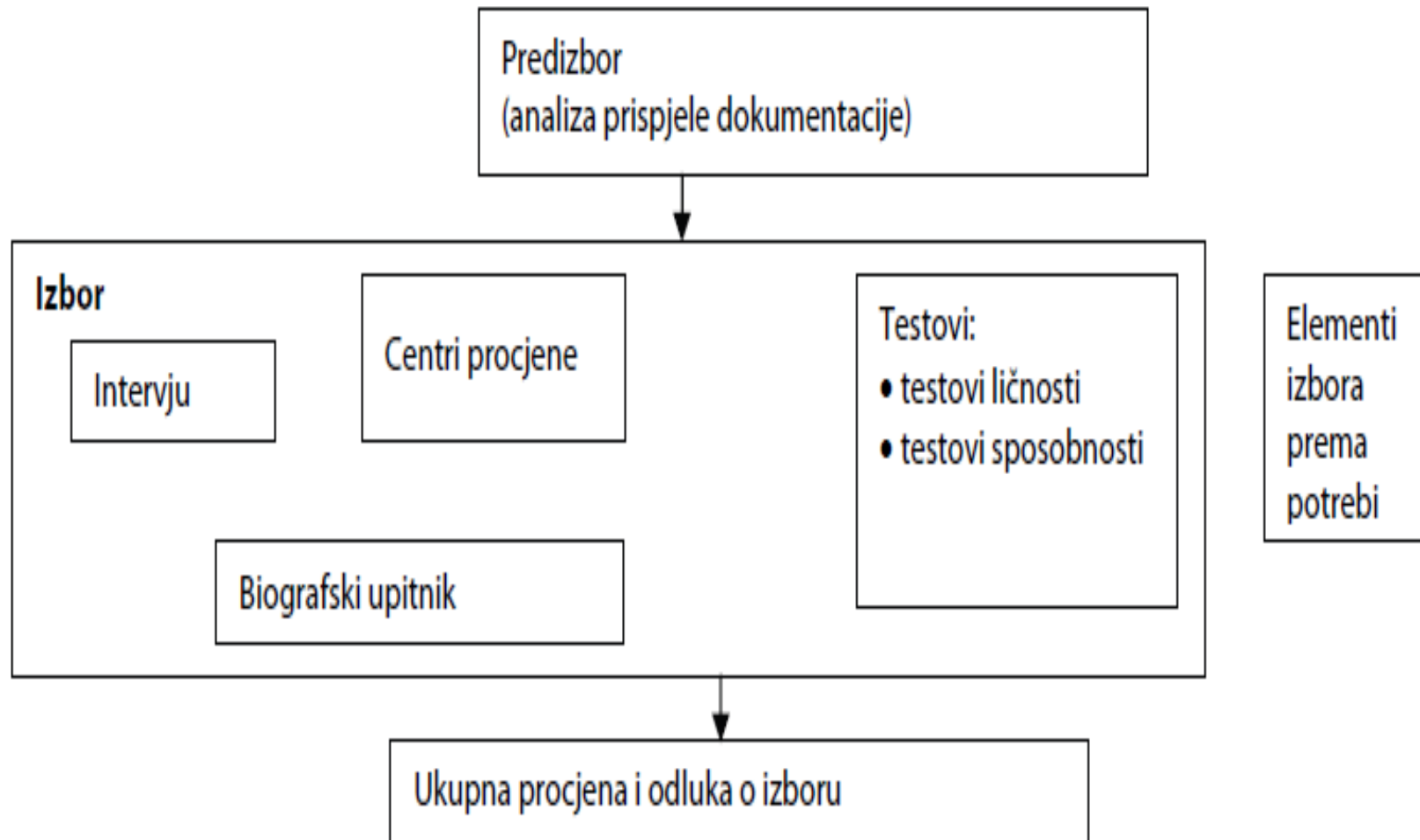
Kriteriji zahtjeva	Instrumenti izbora
Stručne kompetentnosti	Intervju Analiza dokumenata Testovi
Metodske kompetentnosti	Intervjui Assesment centri Testovi
Socijalne (društvene)	Intervjui Assesment centri Biografski upitnici
Lične kompetentnosti (ličnosti)	Intervjui Assesment centri Testovi Biografski upitnici

Tabela 7.1: Najvažnije kategorije zahtjeva i instrumenti izbora

Standardi procesa selekcije

- U svakom procesu selekcije treba zadovoljiti nekoliko generičkih standarda (vezanih za metode selekcije):
  - (1) pouzdanost
  - (2) valjanost
  - (3) sposobnost uopćavanja
  - (4) korisnost i
  - (5) zakonitost

Postupak selekcije i izbora

Primjeri kriterija procjene

	Kriteriji procjene
Prijavno pismo	Forma: jasna i uredna? Sadržaj - zašto se prijavljuje na ovo mjesto kod naše firme? Stil: kako se izražava. Fond riječi?
Slika	Primjerena (tj. profesionalna fotografija za pasoš)
Biografija	Praznine? Da li se može prepoznati napredovanje u razvoju karijere? Razlozi promjene posla? Da li kvalifikacije odgovaraju raspisanom konkursu?
Diplome, certifikati	Diplome: usmjerenja? Ocjene? Potvrde o radnom iskustvu: većinom formulirano u obliku diplome, certifikata.
Upitnik ličnosti	Odgovaraju li podaci prijavi. Dodatne informacije?

Tabela 7.2: Primjeri kriterija procjene

Intervju

- Vrednovanje kvalifikacija kandidata koji su ušli u uži izbor

Priprema saradnika:

- određivanje saradnika, koji će biti uključeni u intervju
- planiranje broja intervjuja koji će se voditi sa kandidatom
- utvrđivanje praznina i nejasnoća kod dobijene dokumentacije
- sačinjavanje zahtjeva mjesta koje treba popuniti
- utvrđivanje mogućnosti razvoja i daljnjeg obrazovanja
- obezbjeđenje dovoljno vremena i prostora bez ometanja za intervju

Koraci u provođenju intervjua

- Potrebno je pridržavati se određenih koraka i to: a) pozdravljanje kandidata, b) razgovor o njegovoj ličnoj situaciji, c) obrazovanju, d) iskustvu, e) informisanje o preduzeću, f) pregovaranje o uslovima zapošljavanja i g) zaključivanje ugovora

Osoba koja intervjuira želi da dobije mapu informacija u vezi sa:

- znanjem kandidata
- nivoom vještina
- mogućnostima da radi određeni posao
- potvrđivanjem nivoa prošlih performansi

Osoba koja se intervjuira može tražiti više informacija o:

- firmi,
- poslu, kao i
- menadžeru i timu u kojem bi radila

Vrste intervjuja

Razlikujemo više vrsta intervjuja i to klasificiranih prema različitim kriterijima:

- prema obliku,
- prema broju učesnika i
- prema ulozi u procesu

Vrste intervjua prema obliku

Prema obliku intervjui mogu biti:

- nestrukturirani
  - strukturirani i
  - Polustrukturirani
-
- Nestrukturirani intervju je slobodan, intervjuer slobodno postavlja pitanja bez prethodnih priprema i nema unaprijed određen sadržaj i strukturu
  - Strukturirani intervju je unaprijed planiran
  - Polustrukturirani intervju - neka područja su unaprijed planirana, dok se za neka prepušta potpuna sloboda intervjueru

Vrste intervjuja prema broju učesnika

Prema broju učesnika razlikuju se:

- individualni
  - sekvencijalni
  - panel-intervju i
  - grupni intervju
-
- Individualni intervju je razgovor samo dvije osobe: intervjuiranog i intervjuera
  - Sekvencijalni intervju predstavlja seriju dva ili više individualna intervjuja
  - Panel intervju postoji kada u razgovoru sa kandidatom učestvuje više osoba, a najčešće je to 3 do 5
  - Ukoliko se razgovor jednog ili više intervjuera obavlja istovremeno sa više kandidata tada je riječ o grupnom intervjuu

Vrste intervjuja prema ulozi u procesu selekcije

Prema ulozi u procesu selekcije razlikuju se:

- preliminarni,
  - dijagnostički i
  - prijemni intervjui
-
- Preliminarnim intervjuom se eliminišu kandidati koji prema mišljenju intervjuera ne dolaze u obzir za posao
  - Dijagnostički intervju je detaljan razgovor sa kandidatom kako bi se utvrdile njegove karakteristike
  - Prijemni intervju se obavlja samo sa onim kandidatima koji su prošli proces selekcije i smatraju se prikladnim za posao

Prednosti i ograničenja intervjua

- Zagovornici intervjua se nalaze u krugu praktičara.
- Ni jedan drugi instrument se ne koristi tako često kao intervjui.
- Protivnici se nalaze u grupi naučnika.
- Validnost intervjua je pri prognozama izuzetno mala, samo 4% kasnijih rezultata na radu se moglo predvidjeti na temelju intervjua.

Funkcije intervjuja

Da su intervju nezamjenjivi pokazuje slijedeći katalog funkcija:

- dijagnoza: prepoznavanje sposobnosti kandidata da ispuni tražene zahtjeve,
- informacije: saopštavanje informacija o preduzeću, radnom mjestu, radnom okruženju («prodaja» radnog mjesta), dobijanje informacija o očekivanjima kandidata,
- motivacija: pozitivna saglasnost kvalificiranih kandidata na odluku za preduzeće (pri nedovoljnoj ponudi na tržištu rada posebno značajna funkcija).
- korekcija: objašnjavanje otvorenih pitanja iz dokumentacije kandidata
- uobličavanje (kreiranje): uspostavljanje interesantne situacije za posmatranje socijalnih interakcija (informacije o samoj pojavi, nastupu), stil ophođenja, ponašanje pri kontaktima, jezičko izražavanje (govorno), sposobnost shvatanja (razumjevanja) i reakcije

Subjektivna ograničenja intervjua

- Ograničenje se odnosi na sposobnost intervjua da objektivno pristupi procesu vrednovanja kandidata
- Najjači izvor smetnje leži u stvari u ličnosti intervjua, što pokazuju slijedeći izvori nedostataka:
  - efekt predrasuda i efekt prvog utiska
  - efekt idealne slike
  - efekt interakcije
  - efekt kapaciteta
  - efekt pritiska
  - efekt bujice riječi
  - negativni prioritet
  - efekt kontrasta
  - efekt neverbalne komunikacije

Testovi

- Cilj testiranja je da se pronađe najbolja osoba za određeni posao, kako bi se postiglo obostrano zadovoljstvo (kako organizacije radom kandidata tako i samog kandidata radnim mjestom i radnom sredinom), te smanjila stopa fluktuacije
- Testovi, koji se uobičajeno koriste pri selekciji kandidata se mogu klasificirati na:
  1. testove sposobnosti: testovi inteligencije, specifičnih sposobnosti, kreativnosti, mehaničkih sposobnosti, senzornih i psihomotornih sposobnosti
  2. testove ličnosti: objektivni i projektivni testovi
  3. testove znanja i vještina
  4. testove interesa

Testovi ličnosti

Nastoji se ocijeniti skup karakteristika koji određuje nekog pojedinca i načine njegovog ponašanja u okruženju.

Većina aspekata ličnosti se može ocijeniti na osnovu pet dimenzija (tzv. Velikih pet):

- ekstrovertnost: društven, samosvjestan, govornjiv, izražajan
- prilagodba: emocionalno stabilan, nedepresivan, siguran, zadovoljan
- ugodnost: pristojan, povjerljiv, dobre prirode, tolerantan, sklon saradnji, sklon opraštanju
- savjesnost: pouzdan, organiziran, postojan, temeljit, orijentiran prema uspjehu
- radoznalost: znatiželjan, domišljat, umjetnički osjetljiv, širokih interesa, šaljiv

Testovi znanja i interesa

Testovi znanja:

- nastoji se utvrditi nivo usvojenih znanja od strane jednog ili više kandidata

Testovi interesa:

- u kojoj mjeri su profesionalni interesi kandidata usklađeni sa ličnim interesima i zanimanjima

Testovi simulacije rada i uzoraka posla

Testovi simulacije rada:

- može li kandidat uspješno obavljati posao tako što obavlja reprezentativni uzorak aktivnosti
- dva najpoznatija testa simulacije rada su testovi uzoraka posla i centri procjene

Testovi uzoraka posla:

- Usmjereni na mjerenje sposobnosti kandidata da izvrši dio posla, za koji se prijavio
- Testovi vještina
- Prilično skupi
- Prednost ovih testova se ogleda u očiglednoj valjanosti, te neosjetljivosti na demografske karakteristike i predrasude procjenjivača

Centri procjene

- Centri procjene (Assessment Center) predstavljaju razrađeniji skup testova simulacije rada, posebno oblikovanih za evaluaciju menadžerskog potencijala kandidata
- Prema mišljenju mnogih praktičara centar procjene je instrument izbora koji daje prognoze sa najvećom vjerovatnoćom
- Simuliraju se stvarni problemi s kojima bi se kandidati suočili na poslu

Izbor kandidata

- ❖ Rukovodilac odjela, (sektora, preduzeća) i referent odjela za upravljanje ljudskim resursima se trebaju usaglasiti u pogledu izbora kandidata
- ❖ Konačna odluka o izboru se često dijelom bazira i na intuiciji
- ❖ Zadnji korak u procesu selekcije je ponuda uspješnom kandidatu, koja se pravi lično ili putem dopisa
- ❖ Pored toga preduzeće treba da informiše i neuspješne kandidate dopisom i da ih obavijesti o izboru
- ❖ Potom se kompletira dokumentacija zaposlenog, priprema ugovor, kontrolna kartica odsustva sa posla (ako postoji), i diskutuju uslovi rada (radno vrijeme, raspored, opis posla, sigurnosna oprema, sigurnosne procedure, ključevi kancelarija, način oblačenja, itd.)

Odgovornost za kvalitetan izbor

- Posebnu odgovornost za kvalitetan izbor ima rukovodilac odjela. Kao ekspert on je u svim tim fazama tražen, jer zna bolje od svih drugih u preduzeću:

1. koje zadatke treba izvršiti na konkretnom radnom mjestu (stručne kompetentnosti)
2. kako se ti zadaci mogu provesti u djelo (metodske kompetentnosti)
3. na koji način tražiti novog saradnika, kako bi njegove kolege mogle dugoročno uspješno sa njim sarađivati (socijalne kompetentnosti)
4. koje lične karakteristike novog saradnika u socijalnom okruženju se mogu prihvatiti ili odbiti

U malim i srednjim preduzećima koja nemaju odjel ljudskih resursa aktivnosti selekcije i izbora su odgovornost i obaveza rukovodioca.

U velikim preduzećima se izbor i sam proces zapošljavanja smatraju ključnim zadatkom sektora upravljanja ljudskim resursima.

Orijentacija osoblja

- Pružanje podrške novim radnicima u pogledu uputa i informacija potrebnih za obavljanje radnih zadataka i informacija za adaptaciju na uslove koji vladaju u preduzeću
- Mnoga istraživanja pokazuju da se novi zaposlenici osjećaju nelagodno po dolasku u organizaciju ili se osjećaju inferiorno u odnosu na radnike koji su već duže vrijeme u toj organizaciji
- Proces orijentacije pomaže novim zaposlenicima da razumiju ciljeve firme, da upoznaju druge u firmi i da saznaju šta se očekuje od njih na novom radnom mjestu
- Orijetaciji novih saradnika može pomoći brošura firme a posebno bitnim se smatra orijentacijski sastanak

Socijalizacija osoblja

Socijalizacija se svodi na:

1. stjecanje radnih vještina za obavljanje radnih zadataka na radnom mjestu
  2. usvajanje ponašanja prikladnog za radno mjesto
  3. prilagođavanje normama i vrijednostima same organizacije
- Cilj je uključiti novozaposlene u organizaciju i to da bolje razumiju posao i očekivanja firme, kao i sve relevantne aspekte organizacije.

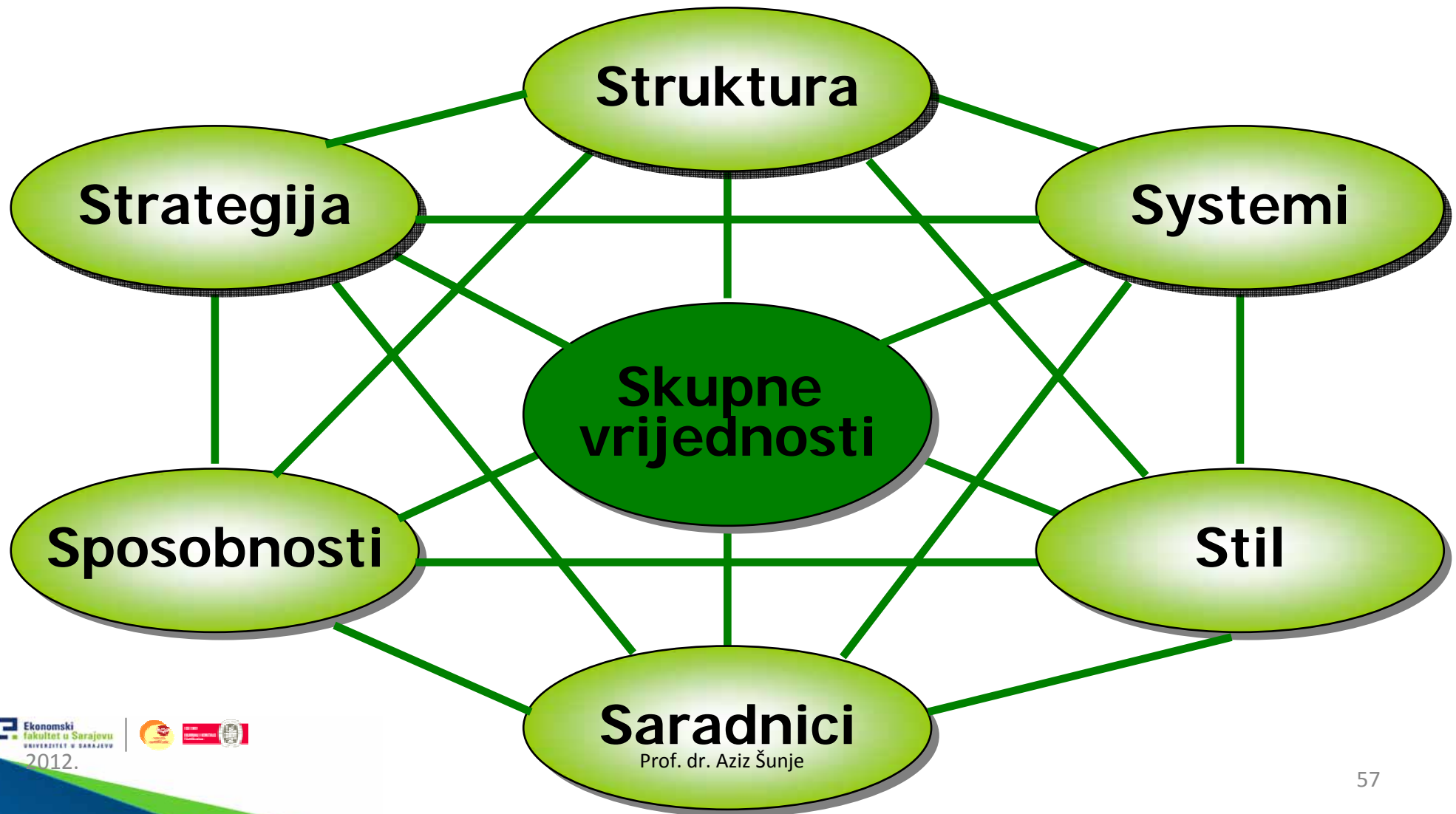
Faze procesa socijalizacije

- Proces socijalizacije se može podijeliti u tri faze:
  - predulazna faza
  - faza prijema
  - faza promjena
- Ove tri faze procesa socijalizacije prolazi svaki član organizacije.

Vrijednosti: Glavni kriterij izbora

- 7 S – Mc Kinsey

Diskusija

- Koji je najbolji način regrutovanja?
- Koje je najbolji način selekcioniranja kadrova?
- Šta mislite o intervjuu kao načinu selekcije kadrova?
- Šta mislite o vrijednostima kao glavnom kriteriju izbora?